

АКРОНІМ СПАМ: НОВАЕ ЗНАЧЭННЕ Ё ВІРТУАЛЬнай РЭЧАІСНАСЦІ

Клапатор Р.А.

*Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт інфарматыкі і радыёэлектронікі
г. Мінск, Рэспубліка Беларусь*

Дзіра Т.П. – ст. выкладчык

Анатацыя. У артыкуле раскрываецца паняцце спаму як акроніма. Разглядаецца небяспека, якую ён нясе як электронная рассылка. Прыводзяцца рэкамендацыі, як пазбегнуць спаму. Сцвярджаецца думка, штонам усім трэба карыстацца ў Сусветным павуцінні інфармацыйным зместам з розумам.

Камп'ютарныя тэхналогіі пачынаючы з сярэдзіны ХХ стагоддзя ўсё глыбей пранікаюць у сацыякультурную прастору, выцясняючы культурны змест моўнай асобы на карысць інфармацыйнага. Паскораны рытм і лад жыцця віртуальнай асобы ў Сусветным павуцінні ствараюць асаблівую атмасферу ілюзорнай свабоды для асобы. Такая ілюзія свабоды, зразумела, здаецца сапраўднай вельмі непрацягла час – звычайна да першага знаёмства з цёмным бокам віртуальнай рэчаіснасці: вірусамі, крадзяжамі дадзеных, спамам і г. д. [1, с. 64].

Спам – масавая рассылка рэкламных аб'яў па электроннай пошце без згоды на гэта атрымальніка. Спамер – той, хто рассылае спам (англ. spammer) [2, с. 129].

Акронім – слова, утворанае шляхам абазначэння кожнай з пачатковых літар, што складаюць яго словазлучэнне. Спам – ад англ. Spam «мясны рулет як абавязковая страва», што з'яўляецца назвай гатунку таннай амерыканскай вяндрліны. Утварылася яно ад усечанага «spiced ham» -

«вяндліна са спецыямі», «каўбаса з перчыкам», «перчаная вяндліна». Таму прамым перакладам англійскага «spam» можна лічыць нешта накшталт «спетчына» - «спецыі» плюс «вяндліна».

У 1937 годзе амерыканская фірма «Hormel Foods» выпусціла каўбасны фарш з назапашанага на фабрыцы «неліквіднага» мяса трэцяй свежасці. Малаапетытны прадукт амерыканцы не сталі купляць, таму гаспадар карпарацыі містэр Хормель разгарнуў маштабную маркетынгавую кампанію, шырока разрэкламаваў свой прадукт і пачаў пастаўляць свае кансервы ў ваенныя ведамствы і флот.

Тэрмін «спам» (як назва дакучлівай электроннай рассылкі) з'явіўся ў 1993 годзе. Адміністратар камп'ютарнай сеткі Usenet Рычард Дэп'ю напісаў праграму, памылка якой 31 сакавіка 1993 года прывяла да адпраўкі двухсот аднолькавых паведамленняў у адну з канферэнцый. Яго незадаволены суразмоўцы хутка знайшлі падыходзячую назву для гэтых паведамленняў – «спам»[3].

Спам – гэта масавая менавіта няпрошаная рассылка. У залежнасці ад мэт і задач адпраўніка (спамера) можа ўтрымліваць камерцыйную інфармацыю або не мець да яе ніякага дачынення. Такім чынам, па змесце паведамлення адрозніваюць «камерацыйны» спам – «unsolicited commercial e-mail» (агульнапрынятая абрэвіатура – UCE) і «некамерцыйны» – «unsolicited bulk e-mail» (UBE)[3].

Спамныя паведамленні можна ўмоўна падзяліць на бяспечныя і небяспечныя. Першая без аніякай шкоды для карыстальніка інтэрнэту нясуць толькі інфармацыйную нагрузку, а другія могуць прывесці да непрыемных наступстваў.

Бяспечныя лісты:

– Рэклама легальных прадуктаў. Гэта звычайныя рэкламныя аб'явы, якія бізнес адпраўляе карыстальнікам без іх згоды. У лістах расказваюць пра карысць і перавагі тавару або паслугі, інфармуюць пра зніжкі і акцыі.

– Спам для барацьбы з канкурэнтамі. Тэматыка паведамленняў тычыцца палітыкі або бізнесу. Лісты рассылаюць, каб скампраментаваць канкурэнта і падарваць яго рэпутацыю.

– «Лісты шчасця». «Дашлі гэта паведамленне 5 сябрам – і зусім хутка ты станеш багатым». Спам падобнага роду дазваляе сабраць або папоўніць базу кантактаў для далейшых рассылак.

Небяспечныя лісты:

– Фішынг: ашуканцы дасылаюць паведамленне, у якім ёсць спасылка на падраблены сайт, дзе трэба ўвесці свае персанальныя дадзеныя. Калі карыстальнік запоўніць гэтую форму, яго дадзенымі завалодаюць ашуканцы.

– «Нігерыйскія лісты». Спам такога роду ўпершыню з'явіўся ў Нігерыі, адсюль і назва. Чалавеку абяцаюць вялікую суму грошай (у спадчыну, у якасці выйгрышу або за пэўную працу), але перад гэтым патрабуюцца зрабіць невялікі грашовы ўзнос. Даверлівы карыстальнік пераводзіць грошы, пасля чаго ашуканцы не выходзяць на сувязь;

– Вірусы і небяспечнае ПЗ. У паведамленні змяшчаецца файл з віруснай праграмай або спасылка з вірусам. Для заражэння камп'ютара дастаткова спампаваць укладанне або перайсці на ўказаны рэсурс. Пасля гэтага праграмае забеспячэнне пранікае ў сістэму, можа збіраць асабістыя даныя або дае аддалены доступ да вашага камп'ютара [4].

Спам сапраўды нясе вялікую небяспеку для звычайнага чалавека, што карыстаецца электроннай поштай, разнастайнымі месенджарамі і г.д. Каб абараніць сябе ад спам-паведамленняў, неабходна выконваць наступныя рэкамендацыі:

– Не раскрывайце свой адрас электроннай пошты: пазбягайце размяшчэння вашага адраса ў адкрытым выглядзе на вэб-сайтах і форумах.

– Стварыце асобны адрас для падпіскі: выкарыстоўвайце адзін адрас для рэгістрацыі і падпіскі, асноўны – для асабістай перапіскі.

– Не публікуйце свае кантакты ў адкрытым доступе на сайтах і ў сацыяльных сетках. Не давайце тэлефонны нумар і паштовы адрас падазронам кампаніям і арганізацыям.

– Прыдумвайце складаныя паролі. Не выкарыстоўвайце адзін і той жа пароль для розных акаўнтаў.

– Падключыце двухфактарную аўтэнтыфікацыю для сацыяльных сетак і паштовых скрынь.

– Калі непажаданыліст ўсё ж такі патрапіў ва ўваходныя, адзначце яго як спам. Усе наступныя лісты ад гэтага адпраўніка аўтаматычна будуць лічыцца спамам.

– Не пераходзьце па спасылках і не адкрывайце ўкладанні ў падазронах паведамленнях: у іх могуць быць вірусы.

– Карыстайцеся надзейнымі паштовымі сэрвісамі з якаснымі фільтрамі спаму. Налажвайце ўласныя фільтры.

Такім чынам, нягледзячы на тое, што спам існуе крыху больш за 30 гадоў, ён можа быць не толькі раздражняльным, але і небяспечным. Сёння кожны карыстальнік інтэрнэту павінен памятаць

пра існаванне спаму. Гэта не толькі патрабаванне для асобных карыстальнікаў ці кампаній, але і агульная адказнасць усяго грамадства. Толькі супольнымі высілкамі можна стварыць бяспечная лічбавае асяроддзе для ўсіх віртуальных асоб.

Неабходна адзначыць, што шматлікія бонусы Сусветнага павуціння (выгода, мабільнасць, даступнасць і г.д.) усё ж значна засланяюць негатывы – віртуальная прастора няўхільна пашыраецца. Таму нам усім трэба карыстацца ў інтэрнэце інфармацыйным зместам з розумам.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Баркович, А.А. Интернет-дискурс: компьютерно-опосредованная коммуникация: учебное пособие / А.А.Баркович. – 4-е издание, стер. – М.: ФЛИНТА: Наука, 2017. – 288 с.
2. Уласевіч, В.І. Слоўнік новых запазычаных слоў беларускай мовы / В.І. Уласевіч, Н.М. Даўгулевіч. — Мінск: Беларусь, 2023.—175 с.
3. Что такое спам [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://encyclopedia.kaspersky.ru/knowledge/what-is-spam/> – Дата доступу: 15.03.2025.
4. Спам [Электронны рэсурс]. – Рэжым доступу: <https://blog.skillfactory.ru/glossary/spam/>Дата доступу: 15.03.2025.